

OUDERS OPGELET!

Baanbrekende inzichten over opvoeden

Po Bronson en Ashley Merryman

Bewerkt voor Nederlandse ouders
door Asha ten Broeke

*Vertaald uit het Engels
door Marianne Hoogenboom*

MAVEN
PUBLISHING

Oorspronkelijke titel

NurtureShock: New Thinking About Children

© 2009 Po Bronson / Twelve, New York

Nederlandse vertaling

© 2011 Maven Publishing B.V., Amsterdam / Marianne
Hoogenboom, Amsterdam

Asha ten Broeke heeft, in samenwerking met de auteurs, deze
editie aangepast met specifiek Nederlandse voorbeelden en
onderzoek.

www.mavenpublishing.nl

Ontwerp omslag G2K

Opmaak binnenwerk Sander Pinkse Boekproductie, Amsterdam

ISBN 978 94 9057 431 4 / NUR 850

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke
wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

WOORD VOORAF BIJ DE NEDERLANDSE UITGAVE

9

WOORD VOORAF

Cary Grant staat bij de deur.

13

INLEIDING

Waarom onze instincten ons zo kunnen misleiden als het om kinderen gaat.

17

Hoofdstuk 1

HET AVERECHTSE EFFECT VAN COMPLIMENTEN

Natuurlijk is hij bijzonder. Maar nieuw onderzoek wijst uit dat het heel slecht voor hem is als je hem dat vertelt. Dat is een neurobiologisch feit.

25

Hoofdstuk 2

HET VERLOREN UUR

Wereldwijd krijgen kinderen een uur minder slaap dan dertig jaar geleden. De prijs: IQ-punten, minder goed in je vel zitten, ADHD en obesitas.

45

Hoofdstuk 3

WAAROM BLANKE OUDERS NIET OVER RASSEN PRATEN

Is het goed of slecht voor kinderen om uitleg te krijgen over ras en huidskleur?

65

Hoofdstuk 4

WAAROM KINDEREN LIEGEN

We mogen dan grote waarde hechten aan eerlijkheid, de research laat er geen misverstand over bestaan: de meeste klassieke methoden om eerlijkheid te bevorderen, moedigen kinderen juist aan om geraffineerder te gaan liegen.

91

Hoofdstuk 5

OP ZOEK NAAR INTELLIGENTIE OP DE KLEUTERSCHOOL

In de Verenigde Staten vechten miljoenen kinderen om een plekje op privéscholen en speciale opleidingen voor getalenteerden. Toelatingsfunctionarissen beroepen zich op hun expertise: nieuw onderzoek wijst echter uit dat ze er in 73 procent van de gevallen naast zitten.

113

Hoofdstuk 6

HET BROER-ZUSEFFECT

Freud had het mis. Shakespeare had gelijk. Wat is de echte reden dat broers en zussen ruzie met elkaar maken?

137

Hoofdstuk 7

WETENSCHAPPELIJKE INZICHTEN OVER TIENERREBELLIE

Waarom het een uiting van respect en niet van gebrek aan respect is als adolescenten ruzie maken met volwassenen. En waarom het constructief en niet destructief is voor de relatie om ruzie te maken.

155

Hoofdstuk 8

KUN JE ZELFBEHEERSING LEREN?

Ontwikkelaars van een nieuw soort kleuterschool blijven maar subsidie mislopen — hun leerlingen zijn zo succesvol dat ze niet langer ‘risicoleerling genoeg’ zijn om verder onderzoek te rechtvaardigen. Wat is hun geheim?

179

Hoofdstuk 9

SPEELT LIEF MET ANDEREN

Waarom het moderne betrokken ouderschap geen generatie van engelen heeft kunnen voortbrengen.

203

Hoofdstuk 10

WAAROM HANNAH WEL PRAAT EN ALYSSA NIET

Ondanks waarschuwingen van wetenschappers besteden ouders jaarlijks nog steeds miljarden aan dvd's en allerlei andere vernuftige hulpmiddelen in de hoop de taalvaardigheden van hun kind te stimuleren. Wat is de juiste manier om dit doel te bereiken?

225

CONCLUSIE

De mythe van de supereigenschap.

255

WOORD VAN DANK

271

NOTEN

275

BIBLIOGRAFIE

293

REGISTER

345

WOORD VOORAF BIJ DE NEDERLANDSE UITGAVE

10 Eigenlijk lees ik liever geen boeken over opvoeding. Er staat namelijk zelden iets nieuws in. Net als de meeste ouders heb ik geen boek nodig om aan te voelen dat je een van onredelijkheid gillende peuter het beste rustig kunt negeren. Een veel prangender vraag is hoe je jezelf ervan weerhoudt terug te schreeuwen als de peuter in kwestie krijsend op de vloer van de V&D ligt, terwijl zich om je heen een kring afkeurend kijkende oudere vrouwen vormt, je werkmobiel gaat en je bovendien al te laat bent om de oudste van school te halen. Maar daar geven opvoedboekjes nooit antwoord op.

Dit boek over opvoeding is anders. Niet omdat het wél weet hoe je je kalmte kunt bewaren als alles tegenzit, maar omdat je niet eerst in een halve heilige hoeft te veranderen om er iets aan te hebben. Dat maakt het uitermate geschikt voor welwillende prutsouders zoals ik, die de hoop koesteren de schuimbekkende calimero binnen afzienbare tijd — zeg: maximaal achttien jaar — te transformeren in een verantwoordelijke, eerlijke en zelfverzekerde wereldburger.

Totdat ik *Ouders opgelet!* las ging ik er intuïtief van uit dat het

Woord vooraf bij de Nederlandse uitgave

met dat wereldburgerschap voor het grootste deel vanzelf wel goed zou komen. Goede-voorbeeld-technisch deugde ik immers, en mijn kindjes waren qua aangeboren eigenschappen zonder twijfel beter dan gemiddeld. Als ik mijn dochters dus met regelmaat vertel dat ze slim zijn, groeit hun zelfvertrouwen en komen die goede schoolresultaten hun zo aanwaaien. En als ze maar genoeg spelen met kindjes van allerhande etnisch pluimage, leren ze automatisch dat huidskleur niet uitmaakt voor wat je leuk vindt of goed kunt.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat mijn ouderinstinct me hier lelijk op het verkeerde been heeft gezet. Net zoals zelfbeheersing niet vanzelf komt als je kind een driftbui krijgt op het slechtst denkbare moment op de slechtst denkbare plaats, zo lukt het niet automatisch om je nageslacht te leren niet te discrimineren, eerlijk te zijn of door te zetten op school. Een kind dat steeds maar hoort dat het zo vreselijk intelligent is, zo blijkt uit experimenten, leert niet doorzetten. En tenzij je als ouder expliciet over huidskleur en gelijkheid praat, blijven kinderen denken dat een donker vel meer betekent dan extra pigment.

11

Deze dingen zijn niet ingewikkeld. Ze vereisen geen ingewikkelde pedagogische handelingen nadat je bekaf thuiskomt van je werk. Je hoeft niet tijdens een gilpartij boven jezelf uit te stijgen met stickervellen of op de minuut nauwkeurig vastgestelde timeouts. Het is gewoon een kwestie van lezen over de uitkomsten van relevante experimenten — iets wat Po Bronson en Ashley Merryman niet alleen gemakkelijk maken, maar ook leuk — en die kennis nu en dan toepassen.

Om het boek nog relevanter te maken, heb ik een aantal Nederlandse voorbeelden en onderzoeken toegevoegd. In het hoofdstuk over racisme en kleurenblindheid komen nij bijvoorbeeld ook Sinterklaas en zijn knecht Zwarte Piet aan bod.

Een graad in de raketgeleerdheid is niet nodig; een diploma in vlekkeloos ouderschap met een cum laude voor engelengeduld evenmin. Welkom bij het wetenschappelijk verantwoord opvoeden voor dummy's.

Asha ten Broeke

WOORD VOORAF

Cary Grant staat bij de deur.

Bezoekers van de Magic Castle — een besloten nachtclub in Hollywood, Californië, die gerund wordt door beroepsillusionisten — kenden eind jaren zestig aangenaam verrast op wanneer ze ontdekten dat de club een Cary Grant-lookalike had ingehuurd als portier. Al bij hun eerste stap op het bordes werd de deur met een zwaai opengedaan door een energieke man in een onberispelijk maatkostuum. ‘Welkom in de Castle,’ zei hij charmant, zichtbaar genietend van zijn dubbelgangersstatus. Wanneer de gasten de hal door waren, zeiden ze altijd giechelend tegen elkaar dat de portier als twee druppels water op de iconische acteur leek. De nachtclub ligt slechts op een steenworp afstand van Grauman’s Chinese Theatre en de Walk of Fame. Dat de beste Cary Grant-imitator van de hele wereld de deur voor je openhield, was dus een staaltje pure Hollywoodmagie, in alle opzichten.

De portier die deed alsof hij Cary Grant was, bleek achteraf helemaal geen imitator. Hij was de echte Cary Grant.

Grant, een van de oprichters van de Castle, was als kind al gebiologeerd door magie. Maar de aantrekkingskracht die de Castle

Woord vooraf

op hem en op veel andere beroemdheden uitoefende, school ook in het feit dat de club er een ijzeren regel op na houdt: geen camera's, geen foto's en geen verslaggevers. Daardoor konden de sterren genieten van een rustige avond, buiten medeweten van de roddelbladen.

Grant stond altijd in de hal te kletsen met de receptioniste, Joan Lawton. Urenlang konden ze praten over een raadselachtiger vorm van magie — iets waarvan hij nog meer hield dan van toneel.

Kinderen.

Lawtons werk in de Castle was haar avondbaantje. Overdag studeerde ze ontwikkelingspsychologie. Grant, destijds vader van een peuter, was gefascineerd door haar studie. Hij bedelde om elk onderzoekje dat ze had gelezen. 'Hij wilde alles weten over kinderen,' herinnert ze zich. 'Als hij buiten een auto hoorde aankomen, vloog hij naar de deur. Het was niet zijn bedoeling om de gasten voor de gek te houden, maar dat was vaak wel het resultaat. De vaste klanten, normaal gesproken handtekeningenjagers, lieten hem met rust.'

Waarom herkenden de gasten hem niet als de echte Cary Grant?

Ze werden op het verkeerde been gezet door de omgeving. Niemand verwachtte dat de echte Cary Grant als een doodgewone portier bij de deur zou staan. De illusionisten die optraden in de Magic Castle waren de beste ter wereld, dus de gasten veronderstelden dat ze illusies te zien zouden krijgen. Ze namen aan dat de knappe portier de eerste illusie van de avond was.

Zo gaat het nu eenmaal. Wanneer alles gericht is op amusement — wanneer je verwacht dat alles magisch, verrassend en fascinerend zal zijn — kun je wat echt belangrijk is, aanzien voor gewoon een nieuw stukje amusement.

Dat is zeker het geval in het rijk van de wetenschap.

De directheid van de tegenwoordige nieuwscyclus die vierentwintig uur per dag doorgaat met televisienieuws, voortdurend geblog, persberichten en e-mail geeft je het gevoel dat geen enkele

Ouders opgelet!

wetenschappelijke doorbraak je kan ontgaan. Maar deze wetenschappelijke ontdekkingen fungeren als beroemdheden van het tweede garnituur: ze doen dienst als vulling wanneer de echte nieuwsmakers even geen koppen maken. Elke ontdekking krijgt tien minuten roem, meer ter amusement dan om serieus over na te denken. De volgende dag maken ze plaats, als vervaagde lipstick voor een verse laag, voor de wetenschappelijke onderzoeken *du jour*, die de pers met veel bombarie lanceert. Omdat ze worden gepresenteerd in de vorm van snelle soundbites is het onmogelijk om erachter te komen welke ontdekkingen echt onze aandacht waard zijn.

De meeste wetenschappelijke onderzoeken laten zich niet makkelijk door de media presenteren. Voor de ontwikkelingspsychologie geldt in elk geval dat er geen 'eureka!'-momenten zijn die passen in de klassieke karakterisering van een belangrijke wetenschappelijke doorbraak. Nieuwe ideeën zijn vaak niet het werk van één enkele wetenschapper, maar van veel geleerden, soms wel van tientallen, die in de hele wereld research doen aan universiteiten. Nieuwe waarheden komen niet op de vleugelen van een enkel experiment, maar doen er met een slakkengangetje soms wel meer dan tien jaar over om hun intrede te doen, als resultaat van verschillende onderzoeken die vorige onderzoeken herhalen en verfijnen.

Als gevolg daarvan hebben we de afgelopen tien jaar met onze neus pal op belangrijke inzichten gestaan. En hebben we collectief, als maatschappij, nooit herkend dat ze echt van belang waren.